

Kossuth Lajos

A magyar politikai pártok értelmezése

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u.
6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-50-9

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

I.

Egy barátom az ellenzéki táborból, amint tudom, programot készít a jövő országgyűlés teendőiről, s társaságban, hol magam is jelen valék, akként nyilatkozott, hogy mivel a pártnevekkel korunkban nagy a visszaélés, hasznos dolgot cselekednék, ki a pártnevek értelmezését megkísértené.

Ezen észrevétel társalgás közben érdekes fejtegetésekre adott alkalmat, melyekből mind inkább meggyőződtem, hogy a pártnevekkel Magyarországon jelenleg valóban nagy a visszaélés, és sok fogalomzavart okoznak, s ezen fogalomzavar az úgynevezett *Konzervatív párt* által kétszeres hadicselül használtatik. Először: mert csak így lőn lehetséges, hogy nemzetietlen, alkotvány-ellenes s abszolutisztikus irányzatukat becsületes hangzatú, de rájuk teljességgel nem illő pártnevekkel álarcozzák a nagyközönség előtt; másodsor, mert csak az említett fogalomzavar alapján emelkedhetett fel újabb időben az

úgynevezett konzervatív fél ama képtelen hitegetése, miszerint állítják, hogy az ellenzék nincsen hivatva reformokat kezdeményezni, hanem az egyedül a kormány hivatása, holott, ha az ellenzéki név kellően értelmeztetik, s a „vegyes házassági” kormány állása, iránya komolyan szemügyre vétetik, minden józan eszű embernek át kellend látnia, hogy a reformkezdeményezés s azoknak irányzata, ha alkotmányosságunkat megtartani, s kifejteni akarjuk, országos önállásunkat pedig gyáván elolvasztani nem szándékunk, nem mondom egyedül, de bizony legfőképp az ellenzékétől várható, s Magyarországon igazi reformember más alig lehet, mint aki az ellenzékhez tartozik.

Azért tehát nem tartottam haszontalan munkának fejtegetni a pártnevek értelmezését, mely mintegy előfutárja legyen ama programnak, mely, reménylem, kevés idő múlva meg fog jelenni. Értelmezésem egy kis adalék lesz a magyar nemzeti közjoghoz, melyet már ideje volna, hogy valaki becsületesen megírjon. Ha mondom *becsületesen*, értem cenzúra nélkül, mert magyarországi cenzúra mellett nem lehet írni becsületesen, mert nem lehet írni igazat. És nemcsak közjogot nem, hanem sokszor még szegény novelláskát sem. Minap Frankenburg az Életképekben egy irány s célzás nélküli novellát

akart közleni, amolyan hézagpótló közleményt, minőt ifjak írnak falun vasárnapon, midőn más dolguk teljességgel nincs. Az író szeszélye úgy akará, hogy a novella hőse *báró* és jellemére nézve *gazember* legyen. A cenzor a *gazembert* meghagyta, a *bárót* kitörölte. Miért? – kérde Frankenburg. Fessen az úr gazembernek parasztot, polgárt, sőt – isten neki! – nemesembert is, amint szemének szájának tetszik, de báró és gazember!... ezt meg nem engedhetem. Degré Alajos egy vígjátékot írt, címe: *Divatvilág*, személyzetében egy tányérnyaló, ármányszövő fordul elő, és ada neki *Lázár* nevet. A cenzor kitörölte a *Lázárt*, és meghagyá, hogy *Lázár Lajossá* kereszteltessék. Gazembert nem szabad *Lázárnak* nevezni. Egy másik „nagy hasú apátról” szólott. A „nagy hasú” maradt, az „apát” kitöröltetett. *Apátról* nem szabad *nagy hast* föltenni; ez tiszteletlenség a *klérus* iránt. Kossuth minap Rumében volt és szövetséget eszközle a vukovár-fiumei vasútra. Diósy, ki jelen volt a kötésnél Rumében, nem tudom melyik lapban (úgy tetszik a Honderűben) meg akarta írni a dolgot amint volt, tudniillik, hogy Széchenyi ajánlása s a tengerparti kormányzó közbenjárása által elősegítve, Kossuthnak sikerült a szövetséget kieszközölni. A „szövetség” megmaradt, „Kossuth” kitöröltetett. Neki nem szabad szövetséget eszközölni. Miért? – kérde Diósy. Mert ez dicséret

formán hangzik az ellenzék egyik emberéről, tessék őt piszkolni amint akarja, de dicséret Kossuthról? – minő gondolat!... Et cetera, et cetera. Ez mind tény és ezer hasonló tény minden nap, annyira, hogy ilyesmik már nem is nevezetesek, hanem annál *nevetségesebbek*. De éppen azért szemelék ki ilyen példákat, mert elképzelheti az olvasó minő cenzúra az, mely ennyire süllyedt. Ám írjon ennek körmei közt valaki becsületes magyar közjogot!

Úgy tetszik Börnének van egy cikke ily cím alatt: *Deutsche Censoren*. A cikk szövege vagy tizenkét sornyi Censur-Strich, aztán e szó a lap közepén *Dummköpfe*, aztán ismét tizenkét sornyi Censur-Strich és punktum. Magában csinos kis jellemzése a német cenzoroknak. A magyar cenzorokat általában nem így kell jellemezni: Nem mintha köztök is nem volna országszerte el *Dummkopf*, oh van biz ez elég! Vannak cenzoraink, kik Vörösmartyt *Martinus Vörösre* fordíták, vannak, kik szót *erény* kitörölték, s írtak helyette *reményt*, a *kontárt* kitörölték, s írtak helyette *kantárt*, mert az *erényt* s *kontárt* Párizs-Pápaiban fel nem találták. Vannak cenzorok, kik Luczenbachert kérdőre vonák, miként jut eszébe *zsidó hírlapot* kiadni akarni? Mert a bécsi policiális tudakozódásban a *juridisch* szót *jüdischnek* olvasák. Van cenzor, ki Vega számsor-lajstromát (logaritmusát) kinyomatni

nem engedte, mert a számsorok mantisszáiban titkos írásmód-tant szaglalt. (Boldog isten, aztán ily emberektől függ a magyar értelmiség bírálata!) De mégis a magyar cenzorokat nem így kell jellemezni. Vannak biz azok közt okos emberek is! A magyar cenzúrárt jobban jellemzenék Constant Benjamin szavai: „A cenzúra a rágalom monopóliuma, az alávalóság által, a hatalom zsoldjában gyakorolva.”

És mivel a cenzúra ilyen, én csak két író-t ismerek, ki nyíltan bevallá, hogy őt a cenzúra nem nyomja: a házalva könyveket áruló *P. T. T.* és *g. D. E. cum consortibus*. Hanem, uraim, író-sereg, kik nem vagytok ily jó barátságban a cenzúrával, mint *g. D. E.*, ugyan tartsatok egy gyűlést egyszer, és szedjétek össze a cenzúra törléseit, melyek birtokotokban vannak, és nyomassátok ki. Soha még tanulságosabb könyvet nem látott a magyar ég. Látni fognók a rendszeresített honalkotmány és szabadság rombolását, az ész vértanúságát, a becsületes hazafiság kínpadát, és látni némely cenzor komikus butaságát, miről hétköznapi embernek isten bizony fogalma sincs. És én ez utóbbtól, a nevetségéstől, várnék legtöbbet. Egy egész nemzet megvetését, átkát ki tudják állani némely emberek, látjuk mindennap, de egy nemzet egyetemes kacaját talán mégsem bírnák kiállani. Uraim, író sereg, tegyétek meg ezt!

Reformról van szó úton útfélen. Reformnak, békés reformnak föltétele a szabad eszmecsere. Szabad sajtó nélkül a dolgok változása csak forradalom által történhetik. Vagy forradalom által, melyet alkotmányellenes hajlamú kormány viszen végbe, és leszen eredménye: szolgaság és nemzethalál, vagy forradalom által, melyet a nép csinál, és eredményét csak isten tudja. Boldogtalanok mi, hogy olyanok kilátásaink, miszerint azt, mi a forradalomtól megóhatna, a szabadabb sajtót, alig remélhetjük forradalom nélkül, mit nem is akarunk, s mitől isten is őrizzen meg. Azonban egy fegyvert, a nevetségessé tétel fegyverét még nem kísértők meg. Békés fegyver, de hatalmas! Kísértétek meg, uraim, írói sereg!

II.

PÁRTNEVEK

Pártjellemező szavakkal korunkban sok visszaélés van. Az ellenzékiek ellenében állók nevezik magokat *konzervatívoknak*, *fontolva haladóknak*, *konzervatív-progresszistáknak*, *kormányiaknak*, s az ég tudja még minek nem. Mindezeknek azonban nincs határozott értelme. E párt maga sem látszik magát érteni. Innen van, hogy ahányszor kényszerítve érzi magát egyes kérdések körül nyilatkozni, vagy hitvallomást tenni, mindig